

11. Kulinkovy`ch A. Ye. Geoinformaty`ka: istoriya stanovlennya, predmet, metod, zadachi (suchasna tochka zoru). Stattya V / A. Ye. Kulinkovy`ch, M. A. Yaky`mchuk // Geoinformaty`ka. – 2003. – № 1. – S. 5–12.
 12. Lur`e Y`. K. Obuchayushhy`e GY`S dlya nauk o Zemle / Y`. K. Lur`e // Y`nformacy`onnyj byulleten` GY`S-Assocy`acy`y`. – 1998. – № 1 (13). – S. 86–89.
 13. My`tchell Энды`. Rukovodstvo po GY`S analy`zu. : per. s angl. / Энды` My`tchell ; per. Aleksej Y`shhuk, Y`ry`na Chepushtanova. – K. : ESOMM So : Sty`los, 2000. – Ch. 1 : Prostranstvenny`e modely` y` vzay`mosvyazy`. – 177 s.
 14. Nacional`na strategiya rozvy`tku osvity` v Ukrayini na period do 2021 roku [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dopstupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. – Data zvernennya: 10.05.2018.
 15. Osnovy` geoinformacijny`x sy`stem i texnologij : navch. posib. / L. M. Dacenko, V. I. Ostroux. – K. : Kartografiya, 2013. – 183 s.
 16. Svidzins`ka D. V. Osvitnij potencial Vidkry`ty`x GIS (na pry`kladi Vidkry`toyi nastil`noyi GIS SAGA) / D. V. Svidzins`ka // Uchenye zapu`sky` Tavry`cheskogo nacy`onal`nogo uny`versy`teta y`m. V. Y`. Vernadskogo. Sery`ya : Geografy`ya. – 2011. – T. 24 (63). – № 2, ch. 2. – S. 99–103.
 17. Yagupov V. V. Pedagogichni vy`mogy` sub`yektno-diyal`nitsnogo pidxodu do formuvannya profesijnoyi sub`yektnosti majbutnix uchy`teliv pochatkovy`x klasiv u vy`shhomu navchal`nomu zakladi / V. V. Yagupov, A. R. Beky`rova // Wybrane aspekty dotyczące człowieka współczesnej cywilizacji : nauka, edukacja, rynek pracy / Plewka, Czesław [Redakcja.]; Politechnika Koszalińska [Instytucja sprawcza]; Wydawnictwo Uczelniane (Politechnika Koszalińska) [pbl.]. – Koszalin, 2017. – S. 347–362.
 18. Yagupov V. V. Kompetentnisny`j pidxid do profesijnoyi pidgotovky` majbutnix faxivciv u sy`stemi profesijno-texnichnoyi osvity` / V. V. Yagupov // Kreaty`vna pedagogika : nauk.-metod. zhurnal / Akademiya mizhnarodnogo spivrobitny`ctva z kreaty`vnoyi pedagogiky`. – Vinny`cya, 2011. – № 4. – S. 30–34.
- Отримано редакцією 31.05.2018 р.

УДК 378.147:504

DOI 10.31376/2410-0897-2018-2-37-230-236

Сергій Дмитрович Рудишин,

доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук,
професор, завідувач кафедри теорії і методики
викладання природничих дисциплін
Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка,
e-mail: rud-sd@ukr.net

Олена Сергіївна Мельник,

кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри
безпеки життєдіяльності, фізичного виховання
та здоров'я людини Глухівського національного
педагогічного університету імені Олександра Довженка,
e-mail: olena_melnyk12@ukr.net

Інна Миколаївна Коренева,

кандидат педагогічних наук, доцент, докторант
Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка,
e-mail: i.koreneva74@gmail.com

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ГЛУХІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

У статті проаналізовано досвід Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка у сфері екологізації освіти. Зокрема, подано характеристику цілісної системи, що охоплює навчальні, наукові, організаційно-правові заходи з екологізації педагогічної освіти та впроваджується на міжнародному, національному та локальному рівнях.

Ключові слова: екологічна освіта, освіта для сталого розвитку, екологізація вищої освіти, підготовка педагогів.

Постановка проблеми. Загострення екологічної кризи у ХХІ столітті актуалізує потребу пошуку

ефективних шляхів її подолання. Найефективнішими з них визнається впровадження освіти для сталого розвитку та екологізація освітнього процесу: формування у майбутніх учителів (студентів педагогічних університетів) і школярів свідомої природовідповідної поведінки, наукової картини світу, що натомість вимагає вдосконалення науково-методичного забезпечення освітнього процесу, нових підходів до формування світобачення молодого покоління, на основі якого людина може розуміти навколишню дійсність, орієнтуватися та сприймати себе як екоорієнтовану особистість. Означені потреби і вимоги відображено в Законі України «Про освіту» та Концепції «Нова українська школа», які спрямовують освіту і виховання в школі на формування десяти ключових компетентностей, серед яких *екологічна – здатність молодого покоління розуміти своє місце в природі й діяти на екофільних засадах сталого розвитку*.

Поняття *«сталій розвиток» (sustainable development)* визначається нормативними документами ООН як такий розвиток суспільства, що задовольняє потреби нинішніх поколінь і не ставить під загрозу можливості майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Парадигма сталого розвитку сьогодні не має альтернативи і об'єднує природничі й гуманітарні предмети в єдину стратегію коеволюційного збалансованого розвитку системи «Суспільство-Біосфера», а саме: людство має так господарювати на планеті, щоб задовольнити свої соціально-економічні потреби і дати можливість екосистемам відновлюватися з метою подальшого розвитку цивілізації. Орієнтація на сталий розвиток потребує комплексної перебудови суспільного життя, включає в себе вимоги до захисту довкілля, соціальної справедливості та відсутності расової й національної дискримінації, економічні, управлінські та суспільно-психологічні аспекти. Одним із головних механізмів досягнення сталого розвитку суспільства вважається освіта.

Освіта для сталого розвитку сьогодні розуміється як стиль неперервної інклюзивної якісної освіти, що привертає увагу до проблематики сталого розвитку, базується на його цінностях та принципах, спрямований на розкриття потенціалу особистості на всіх освітніх рівнях для забезпечення високого рівня безпеки теперішніх і майбутніх поколінь. Її основою є екологічна освіта [1], що повинна сприяти екологізації самої освіти на засадах сталого розвитку. Отже, екологізація освіти, і передусім вищої педагогічної освіти, сьогодні є актуальним завданням, що потребує нагального вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Необхідність екологізації освіти нині визнається багатьма дослідниками, проте висловлюються різні погляди на її зміст і шляхи реалізації. В. Мелаш, О. Гнатів, А. Варениченко розуміють екологізацію навчально-виховного процесу як систематизовану педагогічну діяльність, яка передбачає шляхи формування інтелектуального розвитку на засадах морально-етичного виховання та екологізацію практичної діяльності майбутніх фахівців. Автори пропонують алгоритм екологізації навчально-виховного процесу, що реалізується на трьох рівнях: світоглядному, теоретично-професійному та практично-професійному [2]. Результатом екологізації освітньої діяльності В. Межжерін вбачає розроблення і впровадження екологічного світогляду; закріплення у свідомості, що життя може існувати лише у формі винятково цілого; реалізацію всіх видів діяльності людей на засадах економії природи [3, с. 28].

І. Дубович під екологізацією освіти розуміє систему заходів, спрямованих на забезпечення у навчально-виховному процесі всіх рівнів освіти (початкова, середня, вища) належними екологічними знаннями та їх практичним застосуванням. А шляхами її реалізації – фундаменталізацію екологічних дисциплін та екологізацію всіх інших навчальних предметів [4].

Про формування комплексного міжгалузевого правового інституту екологізації освіти ведуть мову у своїх дослідженнях Г. Анісімова та О. Донець, різнобічно розглядаючи екологізацію як багатоаспектне та складне соціально-правове явище комплексного характеру; складову національної безпеки; основоположний елемент державної екологічної політики; вид екологічних прав громадян; складник формування екологічної свідомості суб'єктів суспільних відносин; принцип екологічного права; тип освітніх відносин; вид реформаційної освітньої діяльності тощо [5].

З огляду на широту проблематики екологізації освіти вважаємо доречним дослухатися думки Ю. Туниці про те, що «набутий провідними вищими навчальними закладами України досвід інтеграції цілей та принципів сталого розвитку в освітню діяльність, зокрема в екологізацію освіти, потребує наукового аналізу, узагальнення та поширення з метою докорінного реформування змісту та досягнення належної якості освіти» [6].

Формулювання мети статті. Метою статті є висвітлення досвіду Глухівського національного педагогічного університету у сфері екологізації вищої педагогічної освіти з можливістю його узагальнення та поширення у практику роботи інших педагогічних університетів України.

Виклад основного матеріалу. *Екологізацію освіти на засадах сталого розвитку* розуміємо як процес насичення освітніх програм екологічними вимогами – розуміння причинно-наслідкових

взаємозв'язків між діяльністю людини і можливостями природи; актуалізація трьох складників освіти для сталого розвитку: економічний та соціально-культурний розвиток; захист довкілля і природовідповідна діяльність.

Вважаємо, що екологізація вищої педагогічної освіти є необхідною умовою забезпечення сталого розвитку. Адже саме від педагогів передусім залежить формування свідомості молодого покоління, наукової картини світу, ціннісних орієнтирів на засадах сталого розвитку та природовідповідної поведінки [8; 9].

Таким чином, екологізація освітнього процесу в Глухівському національному педагогічному університеті здійснюється шляхом реалізації цілісної системи, що охоплює навчальні, наукові, організаційно-правові заходи, та впроваджується на міжнародному, національному та локальному рівнях. Здійснимо огляд основних заходів університету з екологізації за останній період.

1. Спільне засідання Президії Національної академії педагогічних наук та вченої ради Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка «Нова українська школа і підготовка вчителя» (вересень 2017 р, м. Глухів), на якому було розглянуто питання екологізації освіти на засадах сталого розвитку з точки зору формування сучасної освітньої політики і тактики.

2. Упровадження Міжнародного грантового проекту «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» (562284-EPP-1-2015-1-UA-EPPJMO-MODULE) програми Європейського Союзу Еразмус+ Жан Моне. Модуль. Реалізується в ГНПУ з 2015 по 2018 рр.

Основною метою проекту є формування екологічної культури у студентів та інших зацікавлених осіб з питань екологічної безпеки на засадах європейського досвіду, європейських цінностей та світової стратегії сталого розвитку. У ході реалізації грантового проекту було проведено низку заходів методичного, навчального, організаційного та наукового планів, зокрема:

а) розроблено спеціалізований навчальний модуль «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду». За 3 роки навчальний модуль прослухали понад 400 студентів денної та заочної форм навчання Глухівського НПУ ім. О. Довженка;

б) проектною командою була проведена серія лекцій та семінарів в університетах Києва, Харкова, Полтави, Сум та Афьону (Туреччина), які прослухали понад 350 осіб (студентів, аспірантів, викладачів, учителів);

в) організація та участь у міжнародних (Болгарія, Туреччина), всеукраїнських, регіональних наукових конференціях та заходах (конференції, дебати, флешмоби, круглі столи та ін.) з поширення знань про європейську екологічну політику та систему екологічної освіти серед працівників навчальних закладів Київського, Харківського, Сумського та ін. регіонів;

г) розвиток потенціалу викладачів шляхом закордонних стажувань (Польща, Туреччина) та діяльності у міжнародних асоціаціях (Європейська асоціація безпеки, Всесвітня вітроенергетична Асоціація, Міжнародна асоціація екологів університетів);

д) поширення досвіду шляхом публікації результатів дослідження в українських та зарубіжних виданнях (Польща, Великобританія). Командою проекту опубліковано понад 20 публікацій. У тому числі навчальний посібник «Досвід європейських країн у вирішенні питань екологічної безпеки» для студентів ЗВО [10] та серія екологічних казок «Марійчині сни» для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку.

Реалізація проекту набула широкого розголосу в житті університету та міста Глухова в цілому; отримала низку позитивних відгуків як серед студентів, так і вихователів, учителів, викладачів різних закладів освіти, у тому числі й за межами України. Після закінчення терміну фінансування проекту Європейським Союзом навчальна дисципліна «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» залишиться в навчальних планах Глухівського НПУ ім. О. Довженка та перейде до розряду вибіркових дисциплін для студентів факультету природничої та фізико-математичної освіти.

3. Упровадження міжнародного проекту «Університет – осередок громадської думки», що став у січні 2018 року переможцем конкурсного відбору, проведеного Британською Радою з-поміж 14 університетів-переможців з усіх регіонів України. Серед основних пріоритетів проекту є налагодження тісної співпраці між науковцями-екологами університету, місцевою владою та громадою, зокрема у вирішенні питань екологічного спрямування: поширення еколого-просвітницької діяльності серед освітніх закладів міста Глухів, спільне розв'язання питань роздільного збору сміття, очищення місцевих водойм, ознайомлення з найкращими британськими освітніми практиками в розрізі стратегії сталого розвитку тощо.

4. Створення та активне функціонування осередків міжнародних та національних громадських організацій на базі Глухівського НПУ ім. О. Довженка. Так, в університеті працюють осередок Міжнародної асоціації екологів університетів (голова – проф. Рудишин С. Д.), Глухівський осередок

Всеукраїнської екологічної ліги (голова – проф. Рудишин С. Д.). Члени колективу університету належать до таких міжнародних асоціацій, як «Європейська асоціація безпеки», «Весвітня вітроенергетична асоціація», тощо.

Напрямами діяльності колективу університету, таким чином, є інформування населення про екологічний стан довкілля та регіональні екологічні проблеми в ЗМІ; організація тематичних бесід з учнями та студентами; організація зустрічей з фахівцями в галузі теоретичної екології, екологічного права, охорони природи, громадськими діячами; організація та проведення екологічних екскурсій; створення місцевих екоінформаційних сайтів. Зокрема, співпраця з громадськими організаціями міста та Глухівською міською радою з питань екології, а саме: організація та проведення екологічних акцій «Чистий берег» з очищення від сміття берегів ставків міста «озеро Скоропадське», «озеро Павлівське» та здійснення екологічної просвітницької діяльності з населенням міста. Проведення годин екологічної інформації в закладах освіти, створення куточків екологічної інформації в закладах освіти м. Глухова. Окреслення кола наукових проблем та досліджень, проведення громадських слухань з питань збалансованого розвитку регіону.

5. Участь та проведення всеукраїнських та міжнародних комунікативних заходів для обміну кращими практиками з екологізації вищої педагогічної освіти та поширення досвіду університету. Зокрема, 4–6 жовтня 2017 р. (м. Глухів) кафедрою теорії і методики викладання природничих дисциплін Глухівського НПУ ім. О. Довженка організовано і проведено I Міжнародну науково-практичну конференцію «Природнича освіта і наука для сталого розвитку України: проблеми і перспективи», в якій взяли участь 192 представники з 5 країн (Україна, Польща, Туреччина, США, Німеччина), серед яких науковці і освітяни 4 науково-дослідних установ та 29 вищих навчальних закладів України та зарубіжжя III–IV рівнів акредитації, закладів загальної середньої та позашкільної освіти. Міжнародний статус конференції засвідчив актуальність обговорюваних проблем та потребу в обміні напрацьованим досвідом у сфері освіти і науки для сталого розвитку та екологізації освіти. Учасники конференції зазначили, що Україна перебуває на початковому етапі переходу до сталого розвитку, на етапі розроблення та планування комплексних заходів оздоровлення навколишнього середовища та екологічної конверсії виробництва. Процес просування України до сталого розвитку гальмується наявними соціальними диспропорціями, що розшаровують суспільство; відсутністю орієнтованої на цілі сталого розвитку єдиної національної політики у сфері освіти, культури та науки; споживацьким ставленням до природних ресурсів та збройними конфліктами. У природничій і фізико-математичній освіті необхідно широко використовувати методологію фундаменталізації освіти, синергетики самоорганізації, коеволуції, інформаційних технологій, особистісно-орієнтованого та компетентнісного навчання, активних методів навчання, оптимізації педагогічного спілкування.

6. Залучення студентів до проведення наукових досліджень екологічної тематики та участь у міжнародних конкурсах. Так, студенти університету вже 5 років поспіль виграють гранти на публікацію в Міжнародному конкурсі на інноваційну статтю, есе в рамках проекту «Науковий дебют 2017. Сталий розвиток» (Польща).

7. Підготовка підручників для загальноосвітньої школи. Авторським колективом Глухівського НПУ ім. О. Довженка (Рудишин С. Д., Кмець А. М., Самілик В. І., Гулакова І. М.) підготовлений і поданий на конкурс підручник «Біологія і Екологія» для 10 класу (стандарт), 2018. Підручник містить обов'язковий обсяг навчального матеріалу, необхідні теоретичні відомості й поняття, практичні роботи, передбачені оновленою програмою (рівень стандарту), і відповідає вимогам Концепції «Нова українська школа» щодо формування у старшокласників елементів компетентності в природничих науках і технологіях, екологічної грамотності та здорового способу життя *на засадах сталого розвитку*.

8. Підготовка наукових кадрів через докторантуру та аспірантуру: дисертаційне дослідження І. М. Кореневої «Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів біології до реалізації функцій освіти для сталого розвитку» на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук (науковий консультант – проф. Рудишин С. Д.); дослідження В. І. Самілик «Формування готовності майбутніх учителів біології до природоохоронної діяльності в процесі професійної підготовки» на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (науковий керівник – проф. Рудишин С. Д.).

Висновки. Отже, екологізація вищої педагогічної освіти у Глухівському НПУ ім. О. Довженка є системною, цілеспрямованою науково-педагогічною діяльністю, що спрямована на розвиток особистості студента – майбутнього педагога та підготовки його до здійснення своєї майбутньої професійної діяльності на засадах сталого розвитку. Актуальними на сьогодні залишаються імплементація ідей сталого розвитку в шкільну та вищу освіту засобами екологізації змісту всіх навчальних дисциплін та організації спеціальних тематичних програм; посилення зв'язків між дисциплінами природничо-наукового та суспільно-економічного циклів підготовки фахівців з вищою освітою; розроблення системи

формування активної життєвої позиції школярів та студентів у сфері екологічної культури та етики. Водночас, незважаючи на значний обсяг роботи з екологізації освітньої діяльності, у Глухівському НПУ ім. О. Довженка залишається достатнє коло невирішених проблем. Серед них: ширше охоплення екологічною освітою та освітою для сталого розвитку студентів усіх спеціальностей університету, екологізація всіх освітніх програм університету; впровадження загальноінституційного підходу до освіти для сталого розвитку тощо.

Список використаних джерел та літератури

1. Коренева І. М. Екологічна та розвивальна освіта як історичні витoki освіти для сталого розвитку / І. М. Коренева // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка : зб. наук. праць. – Вип. 35. – Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2017. – С. 259–269.
2. Мелаш В. Д. Екологізація системи освіти майбутніх фахівців / Валентина Мелаш, Олена Гнатів, Анастасія Варениченко // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. – № 2 (13). – 2014. – С. 170–174.
3. Межжерин В. А. Смена мировоззренческой установки – первооснова действительного экологического образования / В. А. Межжерин // Непрерывное экологическое образование и воспитание населения городов (концептуальные и научно-методические аспекты проблемы) : тезисы докладов международного науч.-метод. симпозиума; отв. ред. В. Н. Барякин. – Запорожье, 1994. – С. 26–30.
4. Дубович І. А. Особливості та перспективи екологізації освіти та екологічного виховання населення України / І. А. Дубович // Науковий вісник НЛТУ України : зб. науково-технічних праць. – Львів : НЛТУ України, 2006. – Випуск 16.5. – С. 244–248.
5. Анісімова Г. В. Екологізація вищої освіти як пріоритетний напрям державної екологічної політики: сучасні організаційно-правові аспекти / Г. В. Анісімова, О. В. Донець // Безпекове інноваційне суспільство: взаємодія у сфері правової освіти та правового виховання [Електронний ресурс] : міжнар. інтернет-конф., 25 трав. 2016 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, НДІ прав. забезп. інновац. розвитку Нац. акад. прав. наук України, Наук. б-ка. – Електрон. текст. дані. – Харків, 2016. – Режим доступу: <http://conf.nlu.edu.ua/bis-2016/paper/viewFile/3957/641> (дата звернення: 10.03.2018).
6. Туниця Ю. Ю. Про екологізацію вищої освіти України з метою підготовки фахівців для сталого розвитку : доповідна зап. колегії М-ва освіти і науки України, 10.11.2015 р. // Науковий вісник НЛТУ України. – Львів, 2015. – Вип. 25.10. – С. 9–14.
7. Рудишин С. Д. Екологічна компетентність як загальна компетентність вчителів природничих дисциплін / С. Д. Рудишин, І. М. Коренева, В. І. Самілик // Український педагогічний журнал. – 2016. – № 3. – С. 74–83.
8. Рудишин С. Д. Формування екоорієнтованого освітнього середовища педагогічного університету на засадах сталого розвитку / С. Д. Рудишин, І. М. Коренева // Екологічна стратегія : досвід і новації : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (30–31 березня 2017 р., Умань). – Умань : Видавець «Сочинський М. М.», 2017. – С. 152–155.
9. Rudyshyn S. Development of University Students' Ability to Understand the World Scientific Pattern / S. Rudyshyn, I. Koreneva // The Advanced Science Journal. United States. – 2014. – ISSUE 5. – P. 7–12.
10. Досвід європейських країн у вирішенні питань екологічної безпеки : навчальний посібник / [О. С. Мельник, І. М. Коренева, Л. П. Загородня, І. Г. Данильченко] – Суми : ВПП «Мрія», 2017. – 400 с.

Сергей Дмитриевич Рудышин,

доктор педагогических наук, кандидат биологических наук, профессор, заведующий кафедрой теории и методики преподавания естественных дисциплин Глуховского национального педагогического университета имени Александра Довженко, e-mail: rud-sd@ukr.net

Елена Сергеевна Мельник,

кандидат технических наук, доцент, заведующая кафедрой безопасности жизнедеятельности, физического воспитания и здоровья человека Глуховского национального педагогического университета имени Александра Довженко, e-mail: olena_melnyk12@ukr.net

Инна Николаевна Коренева,

кандидат педагогических наук, доцент, докторант
Глуховского национального педагогического
университета имени Александра Довженко,
e-mail: i.koreneva74@gmail.com

**ЭКОЛОГИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ В
ГЛУХОВСКОМ НАЦИОНАЛЬНОМ ПЕДАГОГИЧЕСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ ИМЕНИ
АЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКО**

В статье проанализирован опыт Глуховского национального педагогического университета имени Александра Довженко в сфере экологизации образования. В частности, дана характеристика целостной системы, включающей учебные, научные, организационно-правовые мероприятия по экологизации педагогического образования, которая внедряется на международном, национальном и локальном уровнях.

Ключевые слова: экологическое образование, образование для устойчивого развития, экологизация высшего образования, подготовка педагогов.

Serhii Rudyshyn,

Pedagogical sciences doctor, biological sciences
candidate, Professor, Head of theory and methods
of teaching natural sciences chair of Oleksandr
Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University,
e-mail: rud-sd@ukr.net

Olena Melnyk,

Technical sciences candidate, Associate professor,
Head of Life Security and Physical education and health
education chair of Oleksandr Dovzhenko
Hlukhiv National Pedagogical University,
e-mail: olena_melnyk12@ukr.net

Inna Koreneva,

Pedagogical sciences candidate, Associate professor,
Doctoral student of theory and methods of teaching
natural sciences chair of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv
National Pedagogical University,
e-mail: i.koreneva74@gmail.com

**ECOLOGIZATION OF EDUCATION ON THE BASIS OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT AT
OLEKSANDR DOVZHENKO HLUKHIV NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY**

Introduction *The aggravation of the ecological crisis in the 21 century makes relevant the need for finding effective ways to overcome it. The most effective of them is introducing education for the sustainable development and the ecologization of the educational process: forming future teachers (students of pedagogical universities) and school students conscious natural friendly behavior, a scientific picture of the world, which, in contrast, requires the improvement of scientific and methodological provision of the educational process, new approaches to forming the worldview of the younger generation, on the basis of which a person can understand the surrounding reality, orients himself and perceives himself as an eco-oriented person.*

Purpose. *The purpose of the article is to highlight the experience of Hlukhiv National Pedagogical University in the field of ecologization of higher pedagogical education with the possibility of its generalization and dissemination into the practice of other pedagogical universities of Ukraine.*

Methods. *In the study a system of methods is used for studying and generalizing pedagogical experience, which includes: studying the university's work system, studying university's documentation (work plans and activity reports), analyzing materials of the official university's webpages, etc.*

Results. *The environmentalization of the educational process at Hlukhiv National Pedagogical University is carried out through the implementation of a holistic system that includes educational, scientific, organizational and legal measures, and is implemented on the international, national and local levels. In the article it is reviewed the following major activities of the University upon ecologization in the recent period: 1) a joint meeting of the Presidium of the National Academy of Pedagogical Sciences and the Academic Council of Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University «New Ukrainian School and Teacher Training» (September, 2017,*

Hlukhiv); 2) implementation of the International Grant project «Implementing environmental safety strategy: European experience integration» (562284-EPP-1-2015-1-UA-EPPJMO-MODULE) of the European Union Erasmus + Jean Monnet Module; 3) implementation of the international project «University – is a center of public opinion»; 4) creating and active functioning of the centers of international and national civil society organizations on the basis of Hlukhiv National Pedagogical University; 5) participation and holding of All-Ukrainian and International communicative events for the exchange of best practices on the environmentalization of higher pedagogical education and the dissemination of university experience; 6) involvement of students in scientific research on environmental topics and participation in international contests; 7) preparation of textbooks for secondary schools; 8) training of scientific staff through doctoral and postgraduate studies.

Originality. For the first time, the events of Hlukhiv NPU on ecologization of higher pedagogical education, which form an integral system of activity, were systematized and presented.

Conclusion. The ecologization of higher pedagogical education at Hlukhiv NPU is a systemic, purposeful scientific and pedagogical activity aimed at developing the personality of a student - the future teacher and training him for the implementation of his/her future professional activities on the principles of sustainable development. Implementation of the ideas of sustainable development at school and higher education by the measures of ecologization of content of all educational disciplines and the organization of special thematic programs is still current. strengthening of connections between disciplines of natural sciences and socio-economic cycles of training specialists with higher education; implementation of the development of a system for the formation of an active lifestyle of schoolchildren and students in the field of environmental culture and ethics.

Key words: ecological education, education for sustainable development, ecologization of higher education, teachers training.

References

1. Koreneva I. M. Ekologichna ta rozvy`val`na osvita yak istory`chni vy`toky` osvity` dlya stalogo rozvy`tku / I. M. Koreneva // Visny`k Glukhiv'skogo nacional'nogo pedagogichnogo universy`tetu imeni Oleksandra Dovzhenka : zb. nauk. prac`. – Vy`p. 35. – Glukhiv : GNPU im. O. Dovzhenka, 2017. – S. 259–269.
2. Melash V. D. Ekologizaciya sy`stemy` osvity` majbutnix faxivciv / Valenty`na Melash, Olena Gnativ, Anastasiya Varenny`chenko // Naukovy`j visny`k Melitopol'skogo derzhavnogo pedagogichnogo universy`tetu. Seriya : Pedagogika. – № 2 (13). – 2014. – С. 170–174.
3. Mezzhery`n V. A. Smena my`rovozzrencheskoj ustanovky` – pervoosnova dejstvuy`tel'nogo ekology`cheskogo obrazovany`ya / V. A. Mezzhery`n // Nепрерывное экology`chesкое образование у`воспы`таны`е населены`ya gorodov (konceptual`nye y` nauchno-metody`chesky`e aspekty` problemy) : tezy`sy dokladov mezhdunarodnogo nauchn.-metod. sympozy`uma; otv. red. V. N. Baryaky`n. – Zaporozh'e, 1994. – S. 26–30.
4. Dubovy`ch I. A. Osobly`vosti ta perspekty`vy` ekologizaciyi osvity` ta ekologichnogo vy`xovannya naselennya Ukrayiny` / I. A. Dubovy`ch // Naukovy`j visny`k NLTU Ukrayiny` : zb. naukovy`x prac`. – L`viv : NLTU Ukrayiny`, 2006. – Vy`pusk 16.5. – S. 244–248.
5. Anisimova G. V. Ekologizaciya vy`shhoj osvity` yak priory`tetny`j napryam derzhavnoy ekologichnoy polity`ky` : suchasni organizacijno-pravovi aspekty` / G. V. Anisimova, O. V. Donec` // Bezpekovе innovacijne suspil'stvo: vzayemodiya u sferi pravovoy osvity` ta pravovogo vy`xovannya [Elektronny`j resurs] : mizhnar. internet-konf., 25 trav. 2016 r. / Nacz. jury`d. un-t im. Yaroslava Mudrogo, NDI prav. zabezp. innovacz. rozvy`tku Nacz. akad. prav. nauk Ukrayiny`, Nauk. b-ka. – Elektron. tekst. dani. – Xarkiv, 2016. – Rezhym dostupu: <http://conf.nlu.edu.ua/bis-2016/paper/viewFile/3957/641> (data zvernennya: 10.03.2018).
6. Tuny`cya Yu. Yu. Pro ekologizaciyu vy`shhoj osvity` Ukrayiny` z metoyu pidgotovky` faxivciv dlya stalogo rozvy`tku : dopovidna zap. kolegiyi M-va osvity` i nauky` Ukrayiny`, 10.11.2015 r. // Naukovy`j visny`k NLTU Ukrayiny`. – L`viv, 2015. – Vy`p. 25.10. – S. 9–14.
7. Rudy`shy`n S. D. Ekologichna kompetentnist` yak zagal`na kompetentnist` vchy`teliv pry`rodny`chy`x dy`scy`plin / S. D. Rudy`shy`n, I. M. Koreneva, V. I. Samily`k // Ukrayins`ky`j pedagogichny`j zhurnal. – 2016. – № 3. – S. 74–83.
8. Rudy`shy`n S. D. Formuvannya ekooriyentovanogo osvitn`ogo seredivy`shha pedagogichnogo universy`tetu na zasadax stalogo rozvy`tku / S. D. Rudy`shy`n, I. M. Koreneva // Ekologichna strategiya : dosvid i novaciyi : mater. Vseukr. nauk.-prakt. konf. (30–31 bereznia 2017 r., Uman`). – Uman` : Vy`davec` «Sochy`ns`ky`j M. M.», 2017. – S. 152–155.
9. Rudyshyn S. Development of Unsversity Students' Ability to Undestad the World Scientific Pattern / S. Rudyshyn, I. Koreneva // The Advanced Science Journal. United States. – 2014. – ISSUE 5. – P. 7–12.
10. Dosvid yevropejs`ky`x krayin u vy`rishenni py`tan` ekologichnoy bezpeky` : navchal`ny`j posibny`k / [O. S. Mel`ny`k, I. M. Koreneva, L. P. Zagorodnya, I. G. Dany`l`chenko] – Sumy` : VPP «Mriya», 2017. – 400 s.

Отримано редакцією 07.05.2018 р.